

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej – omówienie zapisów z rozdziału I i II

a. 1. Cele lekcji

i. a) Wiadomości

Po przeprowadzonej lekcji uczeń:

- wie, co to jest konstytucja,
- zna konstytucje polskie od Konstytucji 3 maja do konstytucji kwietniowej z 1997 roku,
- zna sposób uchwalania konstytucji,
- wie, co to jest konstytucja okrojowana,
- wie, czym jest Trybunał Konstytucyjny,
- zna okoliczności uchwalenia Konstytucji RP.

ii. b) Umiejętności

Uczeń:

- rozumie istotę konstytucji jako ustawy zasadniczej nadrzędnej wobec wszystkich pozostałych norm prawnych uchwalanych w państwie, regulującej podstawy ustrojowe danego kraju oraz wyliczającej prawa i obowiązki jego obywateli,
- czyta ze zrozumieniem preambułę do konstytucji z 1997 roku, dostrzega specyfikę preambuły na tle całej ustawy zasadniczej i wyjaśnia jej znaczenie z prawnego punktu widzenia,
- analizuje i interpretuje niektóre artykuły Konstytucji z 1997 roku (rozdział I i II).

b. 2. Metoda i forma pracy

Nauczyciel pyta uczniów o pierwszą na świecie i pierwszą w Europie współczesną konstytucję. Przytacza niektóre zapisy z ustawy zasadniczej USA, a następnie wskazuje na wpływ idei oświeceniowych sprzyjających rozwojowi konstytucjonalizmu. W formie wykładu nauczyciel przedstawia teoretyczne wiadomości dotyczące konstytucji.

Druga część zajęć będzie miała charakter praktycznej analizy zapisów konstytucji RP z 1997 roku. Po głośnej lekturze preambuły uczniowie będą zaznajamiać się z poszczególnymi artykułami, aby następnie odpowiedzieć na pytania nauczyciela.

Zakończenie lekcji będzie swobodną wymianą zdań na temat zalet wynikających ze znajomości prawa.

c. 3. Środki dydaktyczne

1. Skopiowane fragmenty Konstytucji RP z 1997 roku.
2. Skopiowany fragment konstytucji amerykańskiej z 1787 roku.

d. 4. Przebieg lekcji

i. a) Faza przygotowawcza

Nauczyciel zarysowuje historię uchwalania konstytucji na świecie i w Polsce. Podkreśla znaczenie idei oświeceniowych dla rozwoju konstytucjonalizmu na Starym Kontynencie.

Nauczyciel prosi uczniów o wymienienie znanych im polskich konstytucji.

ii. b) Faza realizacyjna

1. Co to jest konstytucja:
 - etymologia słowa: konstytucja od łacińskiego *constitutio* – zestawienie (praw),
 - pojęcie ustawy zasadniczej jako synonimu konstytucji.
 - nadrzędność konstytucji wobec pozostałych norm prawnych,
 - co oznacza stwierdzenie, że dana norma jest sprzeczna z konstytucją,
 - Trybunał Konstytucyjny jako organ orzekający o zgodności danych norm z konstytucją, jego skład, sposób podejmowania decyzji i charakter prawny jego orzeczeń,
 - sposób uchwalania konstytucji i nowelizacji jej zapisów,
 - co oznacza stwierdzenie: okrojować konstytucję,
 - Konstytucja RP z 1997 roku – przedstawienie okoliczności uchwalenia,
 - czego dotyczą przepisy zawarte w konstytucji.
2. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku:
 - głośna lektura preambuły i wskazanie na specyfikę zapisów będących owocem żmudnego dochodzenia do kompromisu,
 - lektura poszczególnych zapisów z rozdziału I i wymienianie najważniejszych cech ustroju Rzeczypospolitej,
 - jak należy rozumieć zapis artykułu 4.1.: „Władza zwierzchnia w Rzeczypospolitej Polskiej należy do Narodu”,
 - co oznacza stwierdzenie, że naród jest suwerenem,
 - analiza poszczególnych artykułów rozdziału II i wymienianie podstawowych praw i obowiązków obywatela,
 - interpretacja artykułu 30. konstytucji,
 - jak rozumieć sformułowanie: „przyrodzona i niezbywalna godność człowieka”.

iii. c) Faza podsumowująca

Nauczyciel i uczniowie wymieniają powody, dla których warto znać przepisy zawarte w konstytucji. Które z artykułów są najważniejsze dla obywatela jako jednostki?

Czy miałeś kiedykolwiek okazję użyć sformułowania: „to moje konstytucyjne prawo”?
Przypomnienie zasady, że nieznanostwo prawa nigdy nie może stanowić dla nas usprawiedliwienia.

e. 5. Bibliografia

1. Dudek D., *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku. Wybór źródeł*, Lubelskie Wydawnictwa Prawnicze, Lublin 1998.
2. Garlicki L., *Polskie prawo konstytucyjne. Zarys wykładu*, Liber, Warszawa 1998.

f. 6. Załączniki

i. a) Zadanie domowe

„Rzeczpospolita Polska jest dobrem ogólnym wszystkich obywateli”. Jak rozumiesz przytoczony artykuł 1. konstytucji? Zinterpretuj jego treść opierając swój wywód na przykładach stanowiących rzeczywistą emanację literalnego zapisu lub też jego całkowite zaprzeczenie. (Praca pisemna; objętość pracy około 500 słów).

g. 7. Czas trwania lekcji

45 minut

h. 8. Uwagi do scenariusza

Celem lekcji poświęconej omówieniu Konstytucji RP z 1997 roku nie jest przedstawienie i analiza wszystkich jej zapisów. Byłoby to niemożliwe ze względu na ich liczbę, ale także niewskazane z przyczyn merytorycznych. Ustawa zasadnicza tylko w pewnej swojej części dotyczy zagadnień, które są ważne dla każdego obywatela. I właśnie prezentacji tych fragmentów konstytucji powinna służyć niniejsza lekcja. Przedstawienie podstaw ustrojowych państwa oraz praw i obowiązków jednostki ma pomóc uczniom w uświadomieniu sobie kształtu norm prawnych, w których ramach poruszają się w każdej chwili codziennego życia.